



## Den kulturella rasismen

Den västerländska kolonialismen motiverades bland annat av två besläktade men ändå olikartade idéer. *Den rena etniska rasismen* gjorde gällande att den vita rasen i genetisk mening var överlägsen andra raser och därför hade rätt att bestämma över och styra dessa. Denna strömnings extremister menade dessutom att den vita rasen hade rätt att utrota andra raser och att en sådan utveckling utgjorde en historisk nödvändighet. Den rena etniska rasismen utvecklades ur en idéströmning i vilken darwinismen och dess utlöpare var bärande.

Den andra idén, som med fog kan benämnas *den kulturella rasismen*, uttrycks på ett belysande sätt i briterernas tal om ”den vite mannens börda” och i fransmännens föreställning om sitt ”civilisatoriska uppdrag”. Den kulturella rasismen närde och närdes av en idé om att den västerländska kulturen var överlägsen alla andra kulturer. Den grundtanken utmynnade i ett antal handlingsstrategiska dogmer:

- Den västerländska kulturen är berättigad och också moraliskt skyldig att bestämma över och styra andra kulturer tills de har civiliserats, dvs. tills de har blivit som den västerländska kulturen.
- Den västerländska kulturen är berättigad och också moraliskt skyldig att, i syfte att se till att världen utvecklas i enlighet med det som den västerländska kulturen ser som det rätta, ta politisk, ekonomisk och intellektuell kontroll över den.
- Den västerländska kulturen är berättigad och också moraliskt skyldig att ingripa för att hindra att utvecklingen i andra kulturer går åt ”fel håll”.

Skönt nog är vi ju i våra dagar så pass upplysta att vi har gjort oss av med sådant tankegods. Eller har vi verkligen det?

Den rena etniska rasismen är lyckligtvis inte på något sätt rumsren längre även om den tyvärr ligger kvar och lurar i bakhuvudet på många människor. Den kulturella rasismen däremot är i högsta grad levande och brett accepterad. De tre handlingsstrategiska dogmer som kännetecknade kolonialismens kulturella rasism är lika accepterade idag som någonsin tidigare. Ja, kanske är de än djupare rotade, så till den milda grad att vi inte längre behöver formulera dem. Att vi i den västerländska kulturen har ”kommit längre” och är mer upplysta än alla andra är det inte många västerlänningar som skulle bestrida. Att vi bör lägga oss i andra ”mindre utvecklade” kulturers angelägenheter och rätta till de ”brister och tillkortakommanden” vi ser där

uppfattar de flesta av oss som den naturligaste sak i världen. Så tänkte också britterna och fransmännen på sin tid. Något liknande tänkte romarna på sin tid. Så har i själva verket förmodligen alla inflytelserika och mäktiga kulturer i alla tider i någon mån tänkt. Så vad är det då i det avseendet som skiljer oss från dem? Absolut ingenting. Vi har långt ifrån svar på människans alla frågor. Det finns ingenting som säger att den västerländska kulturen inte är inne på fel spår och bygger upp sin världsbild på ohållbara grunder. Det finns tecken som kan tolkas i den riktningen och faktum är att det existerar systematiska och väl underbyggda alternativa världsbilder. Den fråga som vi alla därför bör ställa oss är varför den västerländska kulturen nödvändigtvis måste vara den norm till vilken alla andra ska förhålla sig och anpassa sig.

*Björn Lindsten*